

COVID-19 - Leidraad inzake continuïteit

1. INLEIDING

COVID-19 heeft een grote impact op de maatschappij in haar geheel. De overheid neemt steeds verdergaande maatregelen om de gezondheid van haar burgers te vrijwaren.

COVID-19 kan ook grote gevolgen hebben voor de werking van uw IBP en haar dienstverlening aan aangeslotenen en pensioengerechtigden.

1.1. Zoals u weet, moet een IBP in het kader van haar governancestelsel beleidslijnen uitstippelen om de continuïteit van haar werkzaamheden zoveel als mogelijk te verzekeren. In uitvoering van dat continuïteitsbeleid moet ze redelijke en passende maatregelen nemen. Dit betekent onder meer dat een IBP noodplannen moet ontwikkelen die passend zijn en in verhouding staan tot de aard en de omvang van haar activiteiten¹.

Het continuïteitsbeleid en de eruit voortvloeiende maatregelen en noodplannen van een IBP zijn veelal gericht op het herstellen van kritieke werkzaamheden na een relatief korte onderbreking. Het gaat dan doorgaans over onderbrekingen die veroorzaakt worden door een brand, een natuurramp, sabotage, cybercriminaliteit, ... en die tot gevolg hebben dat voor de operationele werking noodzakelijke personen en systemen niet beschikbaar zijn of uitvallen.

Een pandemie is daarentegen geen eenmalig kortdurend incident, maar kan, zoals we ervaren, weken tot maanden duren. Gedurende die tijd kunnen de IBP's of hun dienstverleners geconfronteerd worden met hoge afwezigheidspercentages van hun medewerkers. Ook de maatregelen van de overheid gericht op voorkoming of beperking van besmetting kunnen een normale werking van de activiteiten in het gedrang brengen.

In het licht hiervan kan het nodig zijn dat uw IBP, of de dienstverleners waarop u beroep doet, een aantal bijkomende initiatieven moeten nemen om de goede werking en de dienstverlening blijvend te waarborgen. De FSMA wil u daarbij een leidraad bieden door een aantal aandachtspunten en mogelijke maatregelen op te lijsten.

In het geval u ernstige problemen op het vlak van continuïteit of met betrekking tot andere kwesties zou ondervinden, vragen wij u om de FSMA hiervan onmiddellijk in kennis te stellen.

Mogen wij u vragen om de bijdragende onderneming(en) van uw IBP op de hoogte te brengen van deze leidraad en (haar) hen, indien nodig, bij het uitwerken van de continuïteitsmaatregelen en noodplannen te betrekken.

1.2. EIOPA heeft op 17 april 2020 een *Statement on principles to mitigate the impact of coronavirus/COVID-19 on the occupational pensions sector* gepubliceerd. Via deze verklaring verleent EIOPA onder meer een uitstel voor de rapportering die aan haar moet worden gericht.

Vermits de deadline voor de jaarlijkse prudentiële rapportering t.a.v. de FSMA gelijkloopt met de jaarlijkse Europese rapportering, verleent de FSMA een gelijkaardig uitstel voor deze nationale prudentiële rapportering. Zie onder punt 3 voor de nieuwe rapporteringsdata.

---

¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

De wet van 14 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening in het kader van de COVID-19-pandemie voorziet naast een versoepeling van de modaliteiten voor het organiseren van de vergaderingen van de organen van een IBP, in een verschuiving van een aantal rapporteringsdeadlines. Zie onder punt 3 voor de nieuwe rapporteringsdata.

2. ALGEMENE OVERWEGINGEN

In het kader van haar governancestelsel² moet een IBP redelijke maatregelen treffen om de continuïteit van haar werkzaamheden te vrijwaren.

Een IBP schrijft algemene beleidslijnen uit inzake continuïteit. Ze werkt deze verder uit in preventieve en risicoreducerende maatregelen. Dit betekent onder meer dat ze noodplannen moet ontwikkelen. Deze moeten passend zijn en in verhouding staan tot de aard en de omvang van de activiteiten³.

Het continuïteitsbeleid en de eruit voortvloeiende maatregelen en noodplannen moeten ervoor zorgen dat een onderbreking van de activiteiten wordt vermeden of dat, bij een onderbreking van de activiteiten, deze zo spoedig mogelijk worden hervat. De focus ligt hierbij in de eerste plaats op de kritieke en belangrijke functies en werkzaamheden van de IBP.

3. COVID-19-CRISIS

De gevolgen van een pandemie kunnen langer aanhouden dan enkele weken of maanden. De IBP moet daarom in staat zijn om niet enkel het hoofd te bieden aan de risico's op de korte termijn (< 3 maanden) maar ook aan de risico's die op langere termijn (> 3 maanden) voor continuïteitsproblemen kunnen zorgen.

De IBP moet de materiële risico's identificeren en noodplannen opstellen voor de activiteiten die zij als kwetsbaar beschouwt.

De FSMA gaat ervan uit dat de IBP's reeds de meeste risico's, die nu aan de orde zijn, hebben geïntegreerd in hun beleidslijnen inzake continuïteit en noodplannen.

Hieronder volgen ter herinnering en als hulpmiddel, niettemin een aantal aandachtspunten en mogelijke maatregelen, die een IBP, het proportionaliteitsprincipe⁴ indachtig, kan nemen. De tabel is opgedeeld in activiteiten die op de korte termijn (< 3 maanden) en activiteiten die op de langere termijn (> 3 maanden) continuïteitsproblemen kunnen ondervinden.

In dat kader lijkt de eerste prioriteit te moeten uitgaan naar de uitbetalingsprocessen en het vermogensbeheer

² Art. 76/1, § 1 WIBP.

³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

⁴ De genomen maatregelen staan in verhouding tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de IBP.

Activiteit	Risiko's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
<i>korte termijn (< 3 maanden)</i>		
Algemeen beheer	Beslissingsstructuren kunnen in het gedrang komen wegens de afwezigheid van cruciale personen.	<ul style="list-style-type: none"> • crisisbeheercomité of centrale verantwoordelijke aanstellen; • scenario's uitschrijven met opgave van alle betrokken personen en met aanduiding van hun rol, respectieve verantwoordelijkheden en rapporteringslijnen; • aanduiden van back-ups, al dan niet binnen de raad van bestuur of het dagelijks bestuur.
Personeelsbeheer	<p>Passend beschermen van de medewerkers.</p> <p>Verhoogd risico op cybercriminaliteit bij werken op afstand.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • thuiswerk, satellietkantoren; • opsplitsen van teams of kantoren; • uitrusting (allerlei communicatiemiddelen op afstand, on line toegang tot documenten en gegevens) met duidelijke handleidingen opdat ook minder ervaren personen er vlot mee kunnen werken; • De nodige maatregelen treffen om cybercriminaliteit te voorkomen • fysieke vergaderingen beperken of verbieden (zie versoepelde modaliteiten in de voormelde wet van 14 mei 2020); • reizen en verplaatsingen beperken of verbieden.
Communicatie	Communicatie zowel t.a.v. de aangeslotenen en de pensioengerechtigden als tussen de interne en externe medewerkers van de IBP.	<ul style="list-style-type: none"> • uitwerken van procedures en aanstellen van verantwoordelijken voor de communicatie t.a.v.: <ul style="list-style-type: none"> ○ aangeslotenen en pensioengerechtigden : centraal telefoonnummer en/of emailadres; ○ medewerkers : lijst van de medewerkers met contactgegevens;

Activiteit	Risico's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
		<ul style="list-style-type: none"> opzetten van elektronische communicatiekanalen die op afstand functioneren.
Uitbetaling pensioenuitkeringen / overdracht pensioenreserves (WAP⁵)	<p>De doelstelling van een IBP is het beheer van pensioenuitkeringen. Op de korte termijn speelt de continuïteitsproblematiek vooral in de uitbetalingsfase of bij uitdiensttreding.</p>	<ul style="list-style-type: none"> aanstellen van meerdere back ups voor het behandelen en goedkeuren van uitbetalingen / overdracht van reserves; duidelijke en eenvoudige procedures die ook niet ervaren medewerkers kunnen toepassen (<i>check lists, step-by-step procedures</i>);
<ul style="list-style-type: none"> <i>lopende rentes</i> 	<p>Voor sommige rentegenieters is de rente (pensioen-, overlevings-, wezen- en invaliditeitsrentes) noodzakelijk om in een normaal levensonderhoud te voorzien.</p>	<ul style="list-style-type: none"> duidelijke communicatie met de geruststellende boodschap aan de betrokkenen dat hun pensioenrechten niet worden aangetast door de crisis;
<ul style="list-style-type: none"> <i>bereiken van de pensioenleeftijd</i> 	<p>De IBP moet een wettelijk bepaalde uitbetalingsprocedure⁶ volgen die verschillende maanden in beslag kan nemen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> in kaart brengen van de lopende uitbetalingsprocedures en in de loop van de komende maanden te verwachten pensioneringen;
<ul style="list-style-type: none"> <i>overdracht reserves</i> 	<p>Aangeslotenen die uit dienst treden, hebben de mogelijkheid om hun opgebouwde pensioenreserves over te dragen naar een andere pensioeninstelling. Ook hier dient een wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd te worden waarvan de doorlooptermijn verschillende maanden bedraagt⁷.</p> <p>Het over te dragen bedrag⁸ wordt bepaald op de dag van de uitdiensttreding van de betrokkene. Tussen die dag en de dag van de</p>	<ul style="list-style-type: none"> in kaart brengen van de lopende uittredingsprocedures en in de loop van de komende maanden te verwachten uittredingen; het instellen van een procedure voor een vlotte uitwisseling van gegevens met de bijdragende onderneming over uittredingen en mogelijk te verwachten uittredingen; instellen van een procedure voor een continue opvolging van de uittredingsprocedures;

5 De regels, voorzien in de andere sociale pensioenwetten zoals bv. de WAPZ, worden hier buiten beschouwing gelaten. De voorgestelde maatregelen kunnen desgevallend naar analogie worden toegepast.

6 Art. 27, § 1 en 28, § 1 WAP.

7 Art. 31 en 32 WAP.

8 Het over te dragen bedrag is minstens gelijk aan het bedrag van de verworven reserves op de datum van de uittreding, desgevallend aangevuld tot de bedragen die in toepassing van artikel 24 WAP op dezelfde datum gewaarborgd zijn [...] (art. 2, § 3 KB WAP).

Activiteit	Risico's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
	effectieve overdracht kunnen maximaal 3 maanden verstrijken.	
	Bij een groot aantal uitdiensttredingen, bv. collectief ontslag als gevolg van de crisis, kan dit bedrag oplopen.	<ul style="list-style-type: none"> • tijdig contacteren van de vermogensbeheerder met het oog op de impact van de uittredingen op het vermogensbeheer; • tijdig contacteren van de bijdragende onderneming met het oog op een eventuele bijstorting;
	Een correcte en volledige informatieverstrekking aan de uitdiensttreder bij een DC-plan is aangewezen. Het kan voor hem misschien gunstiger zijn om zijn pensioenreserve voorlopig in de IBP te laten totdat de financiële markten opnieuw aantrekken.	<ul style="list-style-type: none"> • waarschuwing over financiële verliezen opnemen in de uittredingsfiche;
Vermogensbeheer	De financiële markten kennen de laatste weken een forse terugval.	<ul style="list-style-type: none"> • in voorkomend geval nagaan of de risico-beperkingstechnieken het gepaste resultaat leveren;
<ul style="list-style-type: none"> • <i>rechtstreekse beleggingen</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • nauw opvolgen van de evolutie van de financiële markten en de impact ervan op de portefeuille; • bijzondere aandacht voor <i>margin calls</i> en <i>collateral</i> bij afgeleide en gestructureerde producten...;
<ul style="list-style-type: none"> • <i>via vermogensbeheerder</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • nauw opvolgen van de rapportering van de vermogensbeheerders en desgevallend nieuwe afspraken maken over de periodiciteit en de fijnmazigheid van die rapportering met het oog op een passende opvolging van de impact van de COVID-19-crisis op de financiële markten; • zie ook verder i.v.m. dienstverleners.
Rapportering van de jaarrekening aan de FSMA	De deadline voor het indienen van de geauditeerde jaarrekening en het jaarverslag bij de FSMA is normaal	<ul style="list-style-type: none"> • elkeen die betrokken is in de rapporteringsketen zoveel mogelijk elektronische toegang geven tot documenten, gegevens en systemen;

Activiteit	Risico's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
	<p>gezien 30 juni 2020⁹. Deze deadline wordt nu verschoven naar 31 augustus 2020.</p> <p>Deze verschuiving van deadline geldt ook voor het verslag van de erkende commissaris aan de FSMA (zie verder) en dus voor de controlewerkzaamheden die worden uitgeoefend door de erkende commissaris en mogelijks door de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties van de IBP in het kader van het afsluiten van het boekjaar.</p> <p>De FSMA verwacht dat de voorlopige rapportering uiterlijk drie weken vóór de algemene vergadering gebeurt en dus uiterlijk op 11 augustus 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> alle IBP's nemen de nodige maatregelen opdat de voorlopige rapportering van de jaarrekening over het boekjaar 2019 drie weken vóór de gewone algemene vergadering of ten laatste op 11 augustus 2020 is ingediend.
<p>Rapportering aan EIOPA</p>	<p>EIOPA heeft de termijn voor het indienen van de rapportering over het eerste kwartaal verlengd met twee weken en de termijn voor de jaarlijkse rapportering over het boekjaar 2019 met acht weken. De ECB hanteert dit jaar dezelfde deadlines.</p>	<ul style="list-style-type: none"> de IBP's met een balanstotaal eind 2018 van meer dan 100 miljoen euro nemen de nodige maatregelen opdat de Europese rapportering over het eerste kwartaal van 2020 tegen 16 juni 2020 wordt ingediend; alle IBP's nemen de nodige maatregelen opdat hun Europese rapportering over het boekjaar 2019 tegen 11 augustus 2020 wordt ingediend.
<p>P40 rapportering en statistieken</p>	<p>De deadline voor het indienen van de jaarlijkse prudentiële rapportering loopt gelijk met de termijn van de jaarlijkse Europese rapportering ten behoeve van EIOPA en de ECB.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De IBP's nemen de nodige maatregelen opdat de P40-rapportering en de statistieken tegen 11 augustus 2020 worden ingediend.
<p>Verslag erkende commissaris aan de FSMA</p>	<p>De deadline voor het indienen van het jaarlijks verslag van de erkende commissaris t.a.v. de FSMA is normalerwijze 30 juni 2020. Ook deze deadline wordt verschoven naar 31 augustus 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De IBP's nemen de nodige maatregelen opdat de erkende commissaris tijdig over alle gegevens beschikt om zijn werkzaamheden te kunnen uitvoeren zodat hij zijn verslag t.a.v. de FSMA tegen 31 augustus 2020 kan indienen.

⁹ Art. 82 WIBP.

Activiteit	Risico's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
Neerlegging NBB	De deadline voor de neerlegging van de jaarrekening, het jaarverslag en het verslag van de commissaris bij de Nationale Bank van België is normaal gezien 31 juli 2020. Deze deadline wordt nu verschoven naar 30 september 2020.	<ul style="list-style-type: none"> De IBP's nemen de nodige maatregelen om tegen 30 september te kunnen voldoen aan hun neerleggingsplicht.
Dienstverleners	<p>Veel IBP's doen beroep op dienstverleners, ook voor zeer kritieke taken, zoals de uitbetaling van pensioenprestaties, de inning van de bijdragen en het vermogensbeheer.</p> <p>Doorgaans maken voormelde taken het voorwerp uit van een proces waarbij verschillende personen betrokken zijn, zowel operationele medewerkers als controlerende medewerkers, zowel bij de dienstverlener als bij de IBP. Het wegvallen van één of meerdere van die medewerkers kan het normale verloop van het proces verstoren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> regelmatige contacten met de dienstverlener om zich ervan te vergewissen dat de uitbestede werkzaamheden continu worden uitgevoerd; zich ervan vergewissen dat de dienstverlener : <ul style="list-style-type: none"> meerdere back ups heeft aangesteld; duidelijke en eenvoudige procedures heeft ingesteld die ook niet ervaren medewerkers kunnen toepassen de nodige maatregelen heeft ingesteld om cybercriminaliteit te voorkomen.
<i>Middellange termijn (> 3 maanden)</i>		
Databeheer	Bijhouden van de data die noodzakelijk zijn voor een hervatting van de werkzaamheden in normale tijden.	<ul style="list-style-type: none"> in meerdere back ups voorzien voor medewerkers zowel bij de IBP als bij de dienstverlener; duidelijke en eenvoudige procedures die ook niet ervaren medewerkers kunnen toepassen;
Sigedis¹⁰	De deadline voor de jaarlijkse aanlevering van de pensioendata is 31 augustus.	<ul style="list-style-type: none"> opvolgen van overheidsmaatregelen die een uitstel zouden mogelijk maken
Inning van de bijdragen	<p>Liquiditeitsproblemen in hoofde van de IBP vermijden.</p> <p>De wet van 7 mei 2020 houdende dringende maatregelen inzake</p>	<ul style="list-style-type: none"> toepassen van de regels voorzien bij financieringsverzuim vanwege de bijdragende onderneming¹¹;

¹⁰ Sigedis speelt ook een rol in de verspreiding van de jaarlijkse pensioenfiche aan de aangeslotenen. De wet legt hiervoor echter geen strikte deadline op, behalve dat het jaarlijks moet gebeuren.

¹¹ Art. 6, 3° KB WIBP.

Activiteit	Risico's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
	<p>pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid in het kader van de COVID-19-pandemie voorziet in een versoepeling van de betalingsmogelijkheden van de bijdragen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraken maken met de bijdragende ondernemingen over een mogelijk uitstel van betaling van de bijdragen met toepassing van de wet van 7 mei 2020. Zie voor meer toelichting in de FAQ voor de werkgevers op de website van de FSMA (verschijnt eerstdaags).
Continuïteitsbeleid	Continuïteitsbeleid biedt onvoldoende oplossingen.	<ul style="list-style-type: none"> • evalueren en in voorkomend geval aanpassen van beleidslijnen, procedures en noodplannen.